STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY JULIANE KOKOTT

přednesené dne 13. července 2006 [1]

I – Úvod

1. V rámci tohoto řízení o rozhodnutí o předběžné otázce jde o otázku, zda a za jakých podmínek může petrolejářský podnik stanovit čerpacím stanicím, které zásobuje, závazné ceny pro prodej jeho pohonných hmot konečným odběratelům. Tyto závazné ceny jsou zakotveny v dohodách, které uzavírá španělský petrolejářský podnik Compañía Española de Petróleos SA (CEPSA) s podniky provozujícími čerpací stanice, přičemž tyto dohody jsou označeny jako komisionářské smlouvy nebo dohody o zastoupení. Tuto praxi považuje Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (sdružení španělských provozovatelů čerpacích stanic, dále jen „sdružení") za porušení pravidel hospodářské soutěže a podalo proti tomu ve Španělsku stížnost.

2. Po nedávno vydaném rozhodnutí Komise Evropských společenství ve věci Repsol [2] jsou tak znovu přezkoumávány z hlediska pravidel hospodářské soutěže právní vztahy mezi španělským petrolejářským podnikem a provozovateli čerpacích stanic, které zásobuje. Také orgány a soudy, které se podle vnitrostátního práva zabývají ve Španělsku otázkami hospodářské soutěže, se tomuto tématu věnovaly již vícekrát a dospěly k nejrůznějším závěrům.

II – Právní rámec

A – *Právo Společenství*

3. Z hlediska primárního práva je třeba poukázat na článek 81 ES, který zní takto:

„1. Se společným trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků

1 — Původní jazyk: němčina.

2 — Rozhodnutí Komise ze dne 12. dubna 2006 ve věci KOMP/B-1/38.348 – Repsol (Úř. věst. L 176, s. 104).

a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu, zejména ty, které:

a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;

b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice;

[...]

2. Dohody nebo rozhodnutí zakázané podle tohoto článku jsou neplatné od počátku.

3. Odstavec 1 však může být prohlášen za neúčinný pro:

— dohody nebo kategorie dohod mezi podniky,

— rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí sdružení podniků a

— jednání ve vzájemné shodě nebo jejich kategorie,

které přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, a které:

a) neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná;

b) neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.“

4. Ze sekundárního práva jsou důležitá dvě nařízení Komise o blokových výjimkách: nařízení Komise (EHS) č. 1984/83 ze dne

22. června 1983 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy[3] na kategorie dohod o výhradním odběru[4] (dále jen „nařízení č. 1984/93“) a nařízení Komise (ES) č. 2790/1999 ze dne 22. prosince 1999 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě[5] (dále jen „nařízení č. 2790/1999“).

5. Nařízení č. 1984/83 bylo v platnosti do 31. prosince 1999[6]. V třetí části nazvané „Zvláštní ustanovení pro dohody o čerpacích stanicích“ bylo mimo jiné uvedeno:

„Článek 10

Podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy a podle článků 11 až 13 tohoto nařízení se tímto prohlašuje, že čl. 85 odst. 1 Smlouvy se nevztahuje na dohody uzavírané pouze mezi dvěma podniky, kde se jedna strana, další prodejce, dohodne se stranou druhou, dodavatelem, že v souvislosti s udělením zvláštních obchodních nebo finančních výhod, bude nakupovat pouze od tohoto dodavatele, podniku s ním spojeného nebo jiného podniku, který byl tímto dodavatelem pověřen, aby prodával jeho zboží, určité pohonné hmoty z ropy pro motorová vozidla a určité pohonné hmoty pro motorová vozidla a jiné pohonné hmoty a paliva blíže určená v dohodě, za účelem dalšího prodeje u čerpací stanice určené v dohodě.

Článek 11

Kromě závazku uvedeného v článku 10 se dalšímu prodejci nesmí ukládat žádná jiná omezení hospodářské soutěže než:

a) závazek neprodávat pohonné hmoty pro motorová vozidla a jiné pohonné hmoty dodávané jinými podniky u čerpací stanice určené v dohodě;

b) závazek neužívat maziva nebo příbuzné ropné produkty dodávané jinými podniky u čerpací stanice určené v dohodě,

3 — Nyní čl. 81 odst. 3 ES.

4 — Úř. věst. L 173, s. 5. Toto nařízení se opírá o zmocnění v nařízení Rady (EHS) č. 19/65 ze dne 2. března 1965 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na určité kategorie dohod a jednání ve vzájemné shodě [Úř. věst. 36, s. 533; Zvl. vyd. 08/01, s. 11; naposledy změněno nařízením Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (dále „nařízení č. 1/2003“), Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205]. Viz krom toho oznámení k nařízením Komise (EHS) č. 1983/83 a č. 1984/83 ze dne 22. června 1983 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o výhradním odběru, popř. o výhradním nákupu (původně zveřejněno v Úř. věst. 1983, C 355, s. 7 ; v úplném znění nově zveřejněno v Úř. věst. 1984, C 101, s. 2).

5 — Úř. věst. L 336, s. 21; Zvl. vyd. 08/01, s. 364. Toto nařízení se opírá rovněž o zmocnění k vydání nařízení o blokových výjimkách, které je zakotveno v nařízení č. 19/65.

6 — Původně platilo nařízení č. 1984/83 podle čl. 19 odst. 2 do 31. prosince 1997. Později byla jeho platnost prodloužena do 31. prosince 1999 [viz článek 2 nařízení Komise (ES) č. 1582/97 ze dne 30. července 1997, kterým se mění nařízení (EHS) č. 1983/83 a (EHS) č. 1984/83 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o výhradním prodeji a výhradním odběru (Úř. věst. L 214, s. 27)]. Krom toho platily blokové výjimky uvedené v nařízení č. 1984/83 podle čl. 12 odst. 1 nařízení č. 2790/1999 dále až do 31. května 2000.

pokud dodavatel nebo spojený podnik dalšímu prodejci poskytne nebo financuje vybavení pro výměnu olejů nebo jiné zařízení pro promazávání motorových vozidel;

c) závazek dělat reklamu zboží dodávanému jinými podniky u čerpací stanice označené v dohodě nebo mimo ni pouze do té výše, která odpovídá podílu tohoto zboží na celkovém skutečném obratu u této čerpací stanice;

d) závazek, aby vybavení pro skladování nebo distribuci ropných produktů, které vlastní dodavatel nebo spojený podnik, nebo je jím toto vybavení financované, udržoval dodavatel nebo jím určený podnik.

Článek 12

1. Článek 10 neplatí, jestliže:

a) dodavatel nebo spojený podnik uloží dalšímu prodejci závazek výhradního odběru pro zboží, jiné než jsou pohonné hmoty pro motorová vozidla a jiné pohonné hmoty nebo pro služby kromě případů závazků zmíněných v čl. 11 písm. b) a d);

b) dodavatel omezuje svobodu dalšího prodejce vybrat si podnik, od kterého bude získávat zboží nebo služby, na které nelze podle ustanovení tohoto oddílu uložit závazek výhradního odběru nebo zákaz obchodování s konkurenčními výrobky;

c) dohoda se uzavírá na dobu neurčitou nebo na dobu delší než deset let;

d) dodavatel zavazuje dalšího prodejce, aby uložil svému nástupci závazek výhradního odběru na dobu delší, než jakou má vůči dodavateli sám.

2. Jestliže se dohoda týká čerpací stanice, kterou dodavatel dalšímu prodejci pronajímá, nebo mu ji umožňuje užívat podle práva nebo podle skutečnosti, mohou se dalšímu prodejci uložit závazky výhradního

odběru či zákaz obchodování s konkurenčními výrobky, upřesněné v tomto oddílu, bez ohledu na odstavec 1 písm. c) po celou dobu, po kterou další prodejce skutečně v prostorách provozuje činnost." *(neoficiální překlad)*

6. Nařízení č. 1984/83 a další tehdy platné předpisy o blokových výjimkách byly s účinností od 1. června 2000 zrušeny nařízením č. 2790/1999, které zavedlo pro určité vertikální dohody [7], pokud spadají do působnosti článku 81 ES a obsahují vertikální omezení [8], obecnou úpravu blokových výjimek platnou až do 31. května 2010 [9] (dále také „nová úprava blokových výjimek").

7. Nová úprava blokových výjimek platí podle článku 3 nařízení č. 2790/1999 za podmínky, že podíl na relevantním trhu nepřesahuje 30%. Článek 4 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2790/1999 krom toho stanoví, že nová úprava blokových výjimek se nevztahuje na takové vertikální dohody, které mohou omezit možnosti kupujícího stanovit si svou prodejní cenu.

B – *Vnitrostátní právo*

8. Co se týče španělského práva, je třeba poukázat na zákon č. 16/1989 ze dne 17. července 1989 o ochraně hospodářské soutěže (Ley de Defensa de la Competencia) [10], jehož čl. 1 odst. 1 definicí „zakázaných jednání" úzce navazuje na čl. 81 odst. 1 ES a zní takto:

„Veškeré dohody, rozhodnutí, společná doporučení nebo jednání ve vzájemné shodě, jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitrostátním trhu zcela nebo zčásti, jsou zakázané, zejména pak ty, které:

A) přímo nebo nepřímo určují ceny nebo jiné obchodní podmínky či podmínky pro služby;

[...]."

7 — Stručně řečeno se jedná u vertikálních dohod o dohody mezi podniky, které se jich účastní na různé úrovni výrobního nebo distribučního řetězce; viz v podstatě čl. 2 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 2790/1999.

8 — Stručně řečeno se jedná u vertikálních omezení o omezení hospodářské soutěže, která jsou obsažena ve vertikálních dohodách (viz poznámka pod čarou 7); viz blíže čl. 2 odst. 1 druhý pododstavec nařízení č. 2790/1999.

9 — Viz článek 13 nařízení č. 2790/1999. Pro dohody, které ovšem byly v platnosti k 31. květnu 2000 a které sice splňují podmínky pro výjimku podle nařízení č. 1984/83, ale nikoliv podle nařízení č. 2790/1999, stanovilo toto nařízení ve svém čl. 12 odst. 2 přechodnou dobu do 31. prosince 2001.

10 — BOE č. 170 ze dne 18. července 1989, s. 22747.

9. K provedení zákona o ochraně hospodářské soutěže bylo vydáno královské nařízení č. 157/1992 ze dne 21. února 1992 [11]. V článku 1 odst. 1 tohoto nařízení se pod názvem „Blokové výjimky" stanovilo toto:

„Podle ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. A) [zákona č. 16/1989] jsou povoleny dohody uzavírané pouze mezi dvěma podniky, které se vztahují na jednu z následujících kategorií, ovlivňují pouze vnitrostátní trh a splňují podmínky stanovené níže pro každou tuto kategorii:

[...]

B) dohody o výhradním odběru, na základě kterých se jedna smluvní strana zaváže, že bude nakupovat za účelem dalšího prodeje určité výrobky výlučně u druhé smluvní strany, u podniku s ní spojeného nebo u třetího podniku, který pověřila prodejem jejích výrobků, pokud dohoda dodržuje ustanovení nařízení (EHS) č. 1984/83 [...]."

11 — BOE č. 52 ze dne 29. února 1992, s. 7106.

10. Toto královské nařízení bylo mezitím zrušeno a nahrazeno královským nařízením č. 378/2003 ze dne 28. března 2003 [12], které provádí nové předpisy přijaté na úrovni práva Společenství, zejména nařízení č. 2790/1999.

III – Skutkový stav a spor v původním řízení

11. Dne 4. května 1995 sdružení podalo stížnost u španělského ministerstva hospodářství [13] na některé španělské podniky z petrolejářského průmyslového odvětví, zejména CEPSA, z důvodu jejich protisoutěžních praktik uplatňovaných na trhu čerpacích stanic. Sdružení ve stížnosti mimo jiné namítá protisoutěžní charakter komisionářských smluv, popř. smluv o zastoupení, které jsou ve Španělsku mezi CEPSA a podniky provozujícími čerpací stanice, které sama zásobuje, běžné a které se – podle nesporných vyjádření sdružení – vztahují až na 95% čerpacích stanic sítě CEPSA.

12. I když všechny tyto smlouvy nemají stejné znění, přesto má podle informací

12 — BOE č. 90 ze dne 15. dubna 2003, s. 14851.

13 — Ministerio de Economía y Hacienda, Servicio de Defensa de la Competencia (ministerstvo hospodářství a práce, služba na ochranu hospodářské soutěže).

předkládajícího soudu většina těchto smluv společné zejména tyto prvky:

— Provozovatel čerpací stanice se zavazuje prodávat výhradně pohonné hmoty a paliva dodávané CEPSA v souladu s dodavatelem stanovenými prodejními cenami pro veřejnost a prodejními a provozními podmínkami a technikami.

Provozovateli čerpací stanice se zakazuje po dobu platnosti smlouvy přímo nebo nepřímo prodej nebo reklama zboží, které je v soutěžním vztahu s výrobky, které jsou předmětem dohody o výhradním odběru, nebo se podílet na takových obchodech, pokud by se navazovaly nebo uskutečňovaly v prostoru čerpací stanice, která je předmětem smlouvy (nebo v jejím okolí).

— Provozovatel čerpací stanice nese riziko spojené se zbožím, které spadá do rámce dohody o výhradním odběru, od okamžiku, kdy jej od CEPSA obdrží a „projde přírubou do zásobních nádrží nebo tanků čerpací stanice".

Od tohoto okamžiku na sebe bere provozovatel čerpací stanice povinnost uchovávat toto zboží v podmínkách umožňujících zabránění jakékoliv jeho ztrátě nebo zhoršení, a odpovídá případně, vůči jak CEPSA, tak třetím osobám, za jakoukoliv ztrátu, znečištění nebo smísení tohoto zboží, a za případnou škodu tím způsobenou.

— Provozovatel čerpací stanice je povinen zaplatit CEPSA cenu za pohonné hmoty a paliva ve lhůtě devíti dnů od data jejich dodání na čerpací stanici a to prostřednictvím převoditelné směnky vystavené CEPSA.

— Provozovatel čerpací stanice obdrží od CEPSA platnou „tržní provizi" stanovenou za každou čerpací stanici. Tato provize, včetně věrnostní provize, obsahuje určitou částku za litr (podle toho, zda se jedná o benzín, naftu A a B nebo naftu C), včetně pevně stanovené roční provize. Provize jsou vyplaceny CEPSA během devíti dnů od dodání na čerpací stanici.

13. Zahájené řízení o stížnosti sdružení bylo dne 7. listopadu 1997 částečně zastaveno. Proti tomu podalo sdružení nejprve neú-

spěšně žalobu u Tribunal de Defensa de la Competencia a jeho pozdější žaloba u Audiencia Nacional byla rovněž zamítnuta. Kasační opravný prostředek sdružení podaný proti rozhodnutí Audiencia Nacional je nyní předmětem řízení u Tribunal Supremo [14].

IV – Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a řízení před Soudním dvorem

14. Usnesením ze dne 3. března 2005 se Tribunal Supremo rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba články 10 až 13 nařízení [č. 1984/83] vykládat v tom smyslu, že do jejich působnosti spadají smlouvy o výhradní distribuci pohonných hmot a paliv, které jsou formálně kvalifikovány jako komisionářské smlouvy nebo smlouvy o zastoupení a obsahují následující prvky:

a) provozovatel čerpací stanice se zavazuje prodávat výhradně pohonné hmoty a paliva od dodavatele v souladu s dodavatelem stanovenými prodejními cenami pro veřejnost a prodejními a provozními podmínkami a technikami;

b) provozovatel čerpací stanice nese riziko spojené se zbožím od okamžiku, kdy jej od dodavatele převezme do zásobních nádrží čerpací stanice;

c) převzetím zboží provozovatel na sebe bere povinnost uchovávat jej v podmínkách umožňujících zabránění jakékoliv jeho ztrátě nebo zhoršení, a odpovídá případně, vůči jak dodavateli, tak třetím osobám, za jakoukoliv ztrátu, znečištění nebo smísení tohoto zboží, a za případnou škodu tím způsobenou;

d) provozovatel čerpací stanice je povinen zaplatit dodavateli cenu za pohonné hmoty a paliva ve lhůtě devíti (9) dnů od data jejich dodání na čerpací stanici?“

15. V řízení před Soudním dvorem předložily sdružení a CEPSA, jakož i Komise Evropských společenství písemná a ústní vyjádření.

14 — Dále také: předkládající soud.

V – Posouzení

A – *Přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce*

16. Jak CEPSA, tak i Komise zpochybňují přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

K odkazu na ustanovení práva Společenství ve vnitrostátním právu

17. CEPSA nejprve zdůrazňuje, že tato věc je čistě vnitřní záležitostí tohoto státu a je třeba ji řešit pouze podle vnitrostátního práva. Právo Společenství nelze použít a také královské nařízení č. 157/1992 jeho použití neumožňuje. V čl.1 odst. 1 písm. b) královského nařízení č. 157/1992 se naopak odkazuje pouze na nařízení č. 1984/83. CEPSA je proto názoru, že Soudní dvůr není příslušný k tomu, aby odpověděl na tuto otázku.

18. Tento názor mě ovšem nepřesvědčuje.

19. Je totiž věcí pouze vnitrostátního soudu, aby posoudil s ohledem na zvláštnosti každé věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Odmítnutí žádosti podané vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad práva Společenství nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo jestliže se jedná o obecný nebo hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [15]. S výjimkou takových případů je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout o předběžných otázkách týkajících se výkladu pravidel práva Společenství [16]. To platí také pro případy, ve kterých jsou tyto předpisy relevantní výlučně prostřednictvím odkazu ve vnitrostátním právu. Podle ustálené judikatury ani znění článku 234 ES, ani smysl a účel řízení o předběžné otázce nebrání odpovědi na předběžné otázky týkající se výkladu ustanovení práva Společenství, na které vnitrostátní právo členského státu pouze odkazuje za účelem

15 — Ustálená judikatura, viz rozsudky ze dne 15. prosince 1995, Bosman (C-415/93, Recueil, s. I-4921, body 59 až 61), a ze dne 10. ledna 2006, International Air Transport Association (C-344/04, Sb. rozh. s. I-403, bod 24).

16 — Rozsudek Bosman, bod 59, a rozsudek International Air Transport Association, bod 24; oba rozsudky uvedeny v poznámce pod čarou 15.

úpravy čistě vnitrostátních skutkových podstat [17].

20. Naopak, jak již Soudní dvůr několikrát uznal, je zjevně v zájmu právního řádu Společenství, aby za účelem zamezení rozdílů ve výkladu mělo každé ustanovení práva Společenství jednotný výklad bez ohledu na okolnosti, za kterých má být použito [18].

21. V oblasti hospodářské soutěže je tento zájem o pokud možno jednotný výklad a použití platných ustanovení na úrovni Společenství obzvláště významný.

22. Právo hospodářské soutěže se vyznačuje jednak tím, že není neobvyklé, že na stejný skutkový stav lze současně použít jak ustanovení vnitrostátní práva, tak ustanovení práva Společenství [19]. Taková situace potom nastává vždy, pokud se působnosti vnitrostátního práva a práva Společenství překrývají, tzn. pokud dohody mezi podniky nespadají pouze do vnitrostátního práva hospodářské soutěže, ale i pod článek 81 ES, zejména protože by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu tohoto ustanovení.

23. Od vstupu nařízení č. 1/2003 [20] v platnost je izolované použití vnitrostátního práva hospodářské soutěže vnitrostátními orgány na ochranu hospodářské soutěže a soudy v takových případech dokonce výslovně zakázáno. Podle článku 3 nařízení č. 1/2003 musí být na takové případy použit paralelně vedle vnitrostátního práva hospodářské soutěže také článek 81 ES [21], přičemž je třeba dodržovat přednostně zásady práva Společenství, včetně stávajících nařízení o blokových výjimkách [22].

24. Vnitrostátní právo hospodářské soutěže se ovšem v mnoha členských státech řídí

17 — Rozsudky ze dne 18. října 1990, Dzodzi (spojené věci C-297/88 a C-197/89, Recueil, s. I-3763, body 34 až 36); ze dne 8. listopadu 1990, Gmurzynska-Bscher (C-231/89, Recueil, s. I-4003, body 19 až 25); ze dne 17. července 1997, Leur-Bloem (C-28/95, Recueil, s. I-4161, body 24 až 27), a Giloy (C-130/95, Recueil, s. I-4291, body 20 až 23); ze dne 11. ledna 2001, Kofisa Italia (C-1/99, Recueil, s. I-207, body 20 až 22); ze dne 17. března 2005, Feron (C-170/03, Sb. rozh. s. I-2299, bod 11), a ze dne 16. března 2006, Poseidon Chartering (C-3/04, Sb. rozh. s. I-2505, body 14 a 15); obdobně rozsudek ze dne 7. ledna 2003, BIAO (C-306/99, Recueil, s. I-1, body 88 až 90).

18 — V tomto smyslu rozsudky uvedené v poznámce pod čarou 17 Dzodzi (bod 37), Leur-Bloem (bod 32), Giloy (bod 28), Kofisa Italia (bod 32) a Poseidon Chartering (bod 16).

19 — Rozsudek ze dne 13. února 1969, Walt Wilhelm (14/68, Recueil, s. 1, bod 3); ve stejném smyslu rozsudky ze dne 10. července 1980, Giry a Guerlain (spojené věci 253/78 a 1/79 až 3/79, Recueil, s. 2327, bod 15); ze dne 16. července 1992, Asociación Española de Banca Privada a další (C-67/91, Recueil, s. I-4785, bod 11), a ze dne 26. listopadu 1998, Bronner (C-7/97, Recueil, s. I-7791, bod 19).

20 — Nařízením č. 1/2003 byla modernizována pravidla k provedení článku 81 ES a 82 ES a zavázalo více vnitrostátní orgány a soudy používat právo hospodářské soutěže Společenství; viz k tomu šestý, sedmý a patnáctý bod odůvodnění nařízení č. 1/2003, jakož i jeho články 5 a 6.

21 — Článek 3 odst. 1 nařízení č. 1/2003.

22 — V tomto smyslu čl. 3 odst. 2 věta první nařízení č. 1/2003.

rovněž u ryze vnitrostátních skutkových stavů relevantními ustanoveními práva Společenství. Tak tomu bylo již dříve, a po vstupu nařízení č. 1/2003 v platnost tato tendence mohla být opět zaznamenána.

25. Takové zaměření na právo Společenství lze poznat také z předpisů španělského práva hospodářské soutěže, které jsou v této věci relevantní: již zákon č. 16/1989 (Ley de Defensa de la Competencia) se, jak uvádí předkládající soud, opírá ve svém čl. 1 odst. 1 velmi úzce o článek 81 odst. 1 ES. Stejně tak cílem královského nařízení č. 157/1992 bylo podle jeho preambule [23] uvést do souladu španělské vnitrostátní právo a právo Společenství z hlediska jejich působnosti [24]. Výslovný odkaz v čl. 1 odst. 1 písm. b) tohoto královského nařízení na právo hospodářské soutěže Společenství platné v rozhodné době, ve formě nařízení č. 1984/83, by mělo být proto posuzováno v neposlední řadě v této souvislosti [25].

26. Právě kvůli skutečnosti, že ustanovení vnitrostátního práva hospodářské soutěže, které odkazuje na nařízení Společenství o blokových výjimkách, lze použít částečně samostatně a částečně současně s ustanoveními práva Společenství, je zvláště důležité, aby dotčené právo Společenství bylo vykládáno a používáno jednotně. Je třeba zabránit rozdílům ve výkladu téhož ustanovení práva Společenství, podle toho, zda je v daném případě relevantní pouze nepřímo (na základě odkazu ve vnitrostátním právu), nebo zda jej lze použít také přímo (vzhledem k tomu, že se vedle působnosti vnitrostátního práva otevírá také působnost článku 81 ES).

27. Vzhledem k těmto důvodům vnitrostátní soud může položit otázku Soudnímu dvoru podle článku 234 ES ohledně výkladu ustanovení práva hospodářské soutěže Společenství, jako je úprava blokových výjimek podle nařízení č. 1984/83, i když toto

23 — V tomto smyslu se uvádí v druhém odstavci preambule královského nařízení č. 157/1992 toto: „Vzhledem k době, která uplynula od účinnosti [zákona Ley de Defensa de la Competencia] se doporučuje, aby v našem právním řádě byla zavedena výjimka na ty dohody, které jsou na základě týž pravidel předmětem výjimky v právu Společenství, pokud spadají do jeho působnosti. Tím může [...], v rámci vlastní působnosti, být uveden vnitrostátní právní řád do souladu s právem Společenství [...]."

24 — Nic jiného neplatí ani pro královské nařízení č. 378/2003, kterým bylo zrušeno a nahrazeno královské nařízení č. 157/1992: podle smyslu čtvrtého a pátého odstavce preambule královského nařízení č. 378/2003 je zdůrazněna potřeba uvést do souladu právní stav v oblasti blokových výjimek na vnitrostátní úrovni a úrovni Společenství a vyhovět také některým významným změnám na úrovni Společenství, mimo jiné vydání nařízení č. 2790/1999.

25 — Na rozdíl od toho, co tvrdí CEPSA, projednávaný případ se liší zásadně od věci Kleinwort Benson, kde ve vnitrostátním právu chyběla srovnatelná úprava a krom toho byly dokonce výslovně připuštěny výjimky z právní úpravy platné na úrovni Společenství [rozsudek ze dne 28. března 1995, Kleinwort Benson (C-346/93, Recueil, s. I-615, zejména body 16 až 19, dotčena byla také Bruselská úmluva)]. Ostatně je věcí pouze vnitrostátního soudu, aby posoudil přesný rozsah odkazu ve vnitrostátním právu na právo Společenství (viz rozsudky Dzodzi, body 41 a 42, stejně tak Leur-Bloem, bod 33; rozsudky uvedeny v poznámce pod čarou 17).

ustanovení mělo být použito pouze nepřímo, tj. z důvodu odkazu ve vnitrostátním právu a pouze na čistě vnitrostátní skutkový stav [26].

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce z časového hlediska

28. Komise ovšem v této věci zpochybňuje relevanci předběžné otázky, jelikož nařízení č. 1984/83 bylo mezitím nahrazeno nařízením č. 2790/1999, a jeho výklad tak má pro spor v původním řízení jenom velmi malý význam.

29. Ani tato námitka mě ovšem nepřesvědčuje. Jak již bylo uvedeno výše [27], je podle ustálené judikatury věcí pouze vnitrostátního soudu, aby posoudil s ohledem na konkrétní okolnosti projednávané věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Soudní dvůr může žádost vnitrostátního soudu odmítnout pouze tehdy, *pokud je zjevné*, že žádaný výklad práva Společenství nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo jestliže se jedná o obecný nebo hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny. S výjimkou takových případů je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout o předběžných otázkách týkajících se výkladu pravidel práva Společenství.

30. V tomto případě není vůbec zjevné, že by otázka položená Tribunal Supremo byla neopodstatněná kvůli tomu, že nařízení č. 1984/83 mezitím pozbylo platnost. Před španělskými soudy se totiž vede spor o to, zda řízení zahájené na základě stížnosti sdružení mohlo být v roce 1997 odloženo. Zdá se, že je totiž pravděpodobné, že je třeba legalitu rozhodnutí o odložení stížnosti vydaného v roce 1997 posoudit rovněž ve světle práva platného v rozhodné době, tedy podle královského nařízení č. 157/1992 a podle nařízení č. 1984/83, na které královské nařízení odkazuje.

31. Nezávisle na této skutečnosti přísluší samozřejmě Soudnímu dvoru, aby poskytl vnitrostátnímu soudu veškerý výklad práva Společenství, který může být potřebný pro rozhodnutí sporu v původním řízení. Může tedy ve svém rozsudku odkázat na předpisy

26 — Viz opět judikatura uvedená v poznámce pod čarou 17.

27 — Viz výše, bod 19 tohoto stanoviska a judikatura uvedená v poznámkách pod čarou 15 až 17.

práva Společenství, které předkládající soud ve své předběžné otázce neuvedl [28]. Soudnímu dvoru tedy přísluší, aby doplnil [29] svou odpověď na otázku týkající se výkladu nařízení č. 1984/83 o závěry, které se vztahují k článku 81 ES a nařízení č. 2790/1999, aniž by tím ovšem byla dotčena přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce položené Tribunal Supremo.

K popisu skutkových okolností uvedených v předkládacím usnesení

32. Komise krom toho postrádá podrobný popis skutkových okolností sporu v původním řízení.

33. Podle ustálené judikatury nezbytnost dospět k výkladu práva Společenství, který bude užitečný pro vnitrostátní soud, vyžaduje, aby tento soud definoval skutkový a právní rámec, do kterého se začleňují otázky, které pokládá, nebo aby přinejmenším vysvětlil skutkové předpoklady, na nichž se tyto otázky zakládají [30]. Toto vymezení dává vládám členských států a ostatním účastníkům řízení rovněž možnost – což není jeho podružný účel – předložit vyjádření podle článku 23 Statutu ES Soudního dvora [31]. V tomto směru je třeba mít na paměti skutečnost, že účastníkům řízení se oznamuje pouze žádost o rozhodnutí o předběžné otázce [32].

34. Přesné vymezení skutkového a právního rámce je nezbytné zejména v oblasti hospodářské soutěže, která je velmi často značně složitá [33]. Je pravda, že Soudní dvůr by zvláště v této oblasti neměl klást přehnaně přísné požadavky, pokud jde o znění předkládacích usnesení vnitrostátních soudů, aby jim v praxi neznemožňoval podávání pří-

28 — Ustálená judikatura; viz rozsudky ze dne 2. února 1994, Verband Sozialer Wettbewerb, „Clinique“ (C-315/92, Recueil, s. I-317, bod 7); ze dne 22. ledna 2004, Coppi (C-271/01, Recueil, s. I-1029, bod 27); ze dne 7. září 2004, Trojani (C-456/02, Sb. rozh. s. I-7573, bod 38), a ze dne 23. února 2006, Keller Holding (C-471/04, Sb. rozh. s. I-3881, bod 26).

29 — Viz body 38 až 74 tohoto stanoviska.

30 — Rozsudky ze dne 26. ledna 1993, Telemarsicabruzzo (spojené věci C-320/90 až C-322/90, Recueil, s. I-393, bod 6); ze dne 13. dubna 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, Recueil, s. I-2681, bod 22); ze dne 17. února 2005, Viatcom Outdoor (C-134/03, Sb. rozh. s. I-1167, bod 22); ze dne 6. prosince 2005, ABNA a další (spojené věci C-453/03, C-11/04, C-12/04 a C-194/04, Sb. rozh. s. I-10423, bod 45), a ze dne 23. března 2006, Enirisorse (C-237/04, Sb. rozh. s. I-2843, bod 17), včetně dalších odkazů.

31 — Rozsudky ze dne 1. dubna 1982, Holdijk (spojené věci 141/81 až 143/81, Recueil, s. 1279, bod 6); Lehtonen a Castors Braine (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 23); ABNA (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 47), a Enirisorse (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 18), jakož i rozhodnutí ze dne 30. června 1997, Banco de Fomento e Exterior (C-66/97, Recueil, s. I-3757, bod 8); ze dne 28. června 2000, Laguillaumie (C-116/00, Recueil, s. I-4979, bod 14); ze dne 8. října 2002, Viacom I (C-190/02, Recueil, s. I-8289, bod 14), a ze dne 11. února 2004, Cannito a další (spojené věci C-438/03, C-439/03, C-509/03 a C-2/04, Recueil, s. I-1605, bod 8).

32 — Rozsudky Holdijk (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 6); Lehtonen a Castors Braine (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 23), a Enirisorse (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 18), jakož i rozhodnutí Banco de Fomento e Exterior (uvedené v poznámce pod čarou 31, bod 8); Laguillaumie (uvedené v poznámce pod čarou 31, bod 14); Viacom I (uvedené v poznámce pod čarou 31, bod 14), a Cannito (uvedené v poznámce pod čarou 31, bod 8).

33 — Rozsudky Lehtonen a Castors Braine (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 22), a Viacom Outdoor (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 23), jakož i rozhodnutí ze dne 19. března 1993, Banchero (C-157/92, Recueil, s. I-1085, bod 5); Laguillaumie (uvedené v poznámce pod čarou 31, bod 19), a Viacom I (uvedené v poznámce pod čarou 31, bod 22).

padných žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce: význam soudní spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem se totiž vstupem nařízení č. 1/2003 v platnost spíše zvýšil, než klesl [34]. Taková spolupráce však zároveň vyžaduje, aby vnitrostátní soudy věnovaly vypracování předkládacích usnesení v oblasti práva hospodářské soutěže zvláštní péči [35].

35. V předkládacím usnesení Tribunal Supremo je ovšem vlastní skutkový stav sporu v původním řízení vylíčen nanejvýš několika málo slovy. Komise proto oprávněně namítá, že podrobný popis musí obsahovat jak údaje o vlastnických vztazích k palivům dodávaných CEPSA [36], tak údaje o nákladech spojených s přepravou a o investicích nezbytných pro uvedení paliv na trh. Dále by byly žádoucí informace o době skladování dodávaných paliv v přepravních nádržích čerpacích stanic společnosti CEPSA.

36. Navzdory těmto nedostatkům jsou ovšem údaje obsažené v předkládacím usnesení podle mého názoru dostatečné k pochopení věci, o kterou jde v původním řízení. Přesné posouzení skutkového stavu však není úkolem Soudního dvora, nýbrž úkolem vnitrostátního soudu [37]. Soudní dvůr má poskytnout předkládajícímu soudu pouze pokyny pro výklad relevantních předpisů práva Společenství [38]. Pro tento účel je v dané věci popis skutkových okolností sporu v původním řízení dostačující.

Předběžné závěry

37. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je tak přípustná.

B – *Posouzení obsahu předběžné otázky*

1. Úvodní poznámky

38. Ve sporu v původním řízení je sporné, zda španělské orgány na ochranu hospodářské soutěže odložily oprávněně své vyšetřování týkající se dohod uzavíraných CEPSA a zejména závazných prodejních cen stanovených pro veřejnost za dodávaná paliva.

34 — Viz výše uvedená poznámka pod čarou 20.

35 — Viz pro celkové srovnání moje stanovisko ze dne 28. října 2004, Viacom Outdoor (uvedené v poznámce pod čarou 30, bod 42)

36 — Dále je pro zjednodušení používán pouze pojem „palivo"; na ostatní paliva ovšem také platí závěry, které jsou zde uvedeny.

37 — Rozsudky ze dne 15. listopadu 1979, Denkavit Futtermittel (36/79, Recueil, s. 3439, bod 12); ze dne 19. ledna 2006, Bouanich (C-265/04, Sb. rozh. s. I-923, bod 54); ze dne 23. února 2006, CLT-Ufa (C-253/03, Sb. rozh. s. I-1831, body 35 a 36), a ze dne 30. března 2006, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti (C-451/03, Sb. rozh. s. I-2941, bod 69); obdobně rozsudek ze dne 3. července 1985, Binon (243/83, Recueil, s. 2015, bod 21).

38 — Rozsudky Gmurzynska-Bscher (uvedený v poznámce pod čarou 17, bod 21); ze dne 1. dubna 1993, Hewlett Packard (C-250/91, Recueil, s. I-1819, bod 9), a ze dne 6. října 2005, Mytravel (C-291/03, Sb. rozh. s. I-8477, bod 43).

Předběžnou otázku položenou Soudnímu dvoru je proto třeba chápat v tomto rámci. Podstatou otázky Tribunal Supremo je, zda se články 10 až 13 nařízení č. 1984/83 použitelné na dohody o čerpacích stanicích, vztahují rovněž na dohody označované jako komisionářské smlouvy, popř. smlouvy o zastoupení, které jsou běžně uzavírány mezi CEPSA a jím zásobovanými provozovateli čerpacích stanic.

2. Použitelnost čl. 81 odst. 1 ES na zástupce: k pojmu dohody mezi podniky

39. Do působnosti nařízení č. 1984/83 mohou spadat smlouvy tohoto druhu pouze tehdy, pokud obsahují *dohody mezi podniky* [39], které jsou předmětem úpravy čl. 81 odst. 1 ES (dříve čl. 85 odst. 1 Smlouvy ES). Nařízení č. 1984/83 totiž obsahuje úpravu blokových výjimek ve smyslu čl. 81 odst. 3 ES (dříve čl. 85 odst. 3 Smlouvy ES), na jehož základě za určitých podmínek nepodléhají blíže stanovené kategorie dohod mezi podniky zákazu kartelových dohod stanovenému v čl. 81 odst. 1 ES.

40. Dříve než zaujmu stanovisko k nařízení č. 1984/83, je třeba objasnit předběžnou otázku, zda komisionářské smlouvy, popř. smlouvy o zastoupení [40], které CEPSA uzavírá s čerpacími stanicemi, které zásobuje, vůbec spadají do působnosti čl. 81 odst. 1 ES.

41. Článek 81 odst. 1 ES se použije nejen na horizontální dohody mezi podniky nacházejícími se na stejném stupni výrobního nebo distribučního řetězce; ustanovení se naopak vztahuje i na vertikální dohody mezi podniky na různých úrovních hospodářského procesu [41].

42. Smlouvy o zastoupení se takového vertikálního vztahu týkají, a mohou tedy být v zásadě zahrnuty pod čl. 81 odst. 1 ES. To ovšem platí pouze tehdy, pokud vedle zmocnitele musí být za podnik považován rovněž zástupce, tedy když mezi dvěma samostatnými podniky existuje dohoda.

39 — Článek 81 odst. 1 ES se rovněž týká rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě. Obě tyto skutkové podstaty ovšem v této věci nehrají žádnou roli, a proto k nim nebudu v následujícím výkladu přihlížet.

40 — Dále jen pro zjednodušení používán pouze pojem „zástupce"; na komisionáře ovšem také platí závěry, které jsou zde uvedeny.

41 — Rozsudky ze dne 30. června 1966, LTM/MBU (56/65, Recueil, s. 282, 302 a násl.); ze dne 24. října 1995, Volkswagen a VAG Leasing (C-266/93, Recueil, s. I-3477, bod 17), a ze dne 28. dubna 1998, Javico (C-306/96, Recueil, s. I-1983, bod 11); viz dále rozsudky ze dne 13. července 1966, Consten a Grundig v. Komise (Recueil, s. 322, 387), jakož i rozsudek Itálie v. Rada a Komise (32/65, Recueil, s. 458, 485: „Nejde [...] o to, aby se vytvářely rozdíly tam, kde tak nečiní Smlouva."

43. Podnikem ve smyslu soutěžního práva je jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení tohoto subjektu a způsobu jeho financování [42], přičemž jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo poskytování služeb na daném trhu představuje hospodářskou činnost [43]. Tam, kde jsou zástupci činní, je třeba rozlišovat dva trhy: jednak trh, na kterém zástupce nabízí případným zmocnitelům své zprostředkovatelské služby, a jednak trh, na kterém nabízí zboží nebo služby zmocnitele případným zákazníkům [44].

a) Postavení zástupce na trhu se zprostředkovatelskými službami

44. Pokud jde nejprve o služby, které zprostředkovatel nabízí, tak je zpravidla zástupce považován za nezávislý hospodářský subjekt, a tím také za podnik ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES. Doložky obsažené ve smlouvě o zastoupení, ve kterých zmocnitel pověřuje zástupce výhradní péčí o určité zákazníky nebo o určitá území (doložky o výhradním zastoupení), nebo ve kterých naopak po zástupci požaduje, aby nevykonával činnost pro jiné podniky (ustanovení o zákazu soutěžit), je proto nutné posuzovat s ohledem na článek 81 ES [45]. Zdá se, že z tohoto důvodu se na toto ustanovení zaměřuje rovněž judikatura, pokud jde o skutečnost, že zástupce pracuje pro více než pouze pro jednoho zmocnitele [46], nebo pokud pracuje částečně pro zmocnitele a částečně na svůj vlastní účet [47].

45. Použije-li se tato judikatura na projednávaný případ, pak je třeba považovat doložky o výhradním zastoupení, které praktikuje CEPSA v dohodách uzavíraných s čerpacími stanicemi, za dohody ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES. Provozovatelé čerpacích stanic se totiž v těchto doložkách zavazují, že ve svých čerpacích stanicích budou prodávat pouze pohonné hmoty dodávané CEPSA. Nemohou tedy jednat za jiné petrolejářské podniky, obdobně jako v případě konkurenčních doložek. Ze zákazu čl. 81 odst. 1 ES mohou být ovšem takové doložky vyjmuty pouze na základě kritérií stanovených relevantními nařízeními o blokových výjimkách (nařízení č. 1984/83, popř. nařízení č. 2790/1999).

42 — Ustálená judikatura; viz rozsudky ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser (C-41/90, Recueil, s. I-1979, bod 21); ze dne 18. června 1998, Komise v. Itálie (C-35/96, Recueil, s. I-3851, bod 36); ze dne 10. ledna 2006, Cassa di Risparmio di Firenze (C-222/04, Sb. rozh. s. I-9425, bod 107); Enirisorse (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 28), a ze dne 11. července 2006, FENIN v. Komise (C-205/03 P, Sb. rozh. s. I-6295, bod 25).

43 — Rozsudky ze dne 16. června 1987, Komise v. Itálie (118/85, Recueil, s. 2599, bod 7); ze dne 18. června 1998, Komise v. Itálie (C-35/96, uvedený v poznámce pod čarou 42, bod 36); rozsudek Cassa di Risparmio di Firenze (uvedený v poznámce pod čarou 42, bod 108); rozsudek Enirisorse (uvedený v poznámce pod čarou 30, bod 29), a rozsudek FENIN v. Komise (uvedený v poznámce pod čarou 42, bod 25).

44 — Totéž platí pro trh, na kterém si zmocnitel opatřuje určité zboží.

45 — Viz rovněž sdělení Komise ze dne 24. května 2000 „Pokyny k vertikálním omezením“ (Úř. věst. 2000, C 291, s. 1, bod 19).

46 — V tomto smyslu je třeba chápat body 20 a 21 rozsudku ze dne 1. října 1987, VVR, „Flämisches Reisebüros“ (311/85, Recueil 1987, s. 3801); obdobně rozsudek Binon (uvedený v poznámce pod čarou 37, zejména body 20 a 21).

47 — Viz rozsudky ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise (40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, zejména body 544 až 547), obdobně Volkswagen a VAG Leasing (uvedený v poznámce pod čarou 41, bod 19).

b) Postavení zástupce na trhu se zbožím svého zmocnitele

46. Naproti tomu zástupce, i když je právně nezávislý, nelze považovat bez dalšího za podnik ve smyslu článku 81 ES, pokud jsou dotčeny obchody, které zprostředkoval pro svého zmocnitele, tzn. pokud tento zástupce provádí distribuci zboží nebo služeb zmocnitele na příslušném relevantním trhu. Na základě toho nemohou být dohody mezi zástupcem a jeho zmocnitelem, které obsahují závazky o prodeji jeho zboží a služeb, jako jsou závazky týkající se prodejních cen pro veřejnost, rovněž bez dalšího posuzovány ve světle článku 81 ES, jakož i platných nařízení o blokových výjimkách v právu Společenství. Pouze tehdy, pokud zástupce jedná na trhu se zbožím a službami zmocnitele hospodářsky nezávisle, aniž by se zmocnitelem tvořil hospodářskou jednotku, mohou být teprve použity článek 81 ES a nařízení o blokových výjimkách.

i) Rozdělení rizika mezi zástupce a zmocnitele (rozlišování mezi pravým a nepravým zástupcem)

47. Pro podnik je charakteristické, že jako nezávislý hospodářský subjekt nese rizika, která jsou spojena s jeho činností. Je proto rozhodující, zda zástupce nese rizika vyplývající z obchodů, které zprostředkoval, nebo zda tato rizika nese zmocnitel [48].

48. Pokud by zástupce nenesl žádná rizika, která jsou spojena s obchody, které zprostředkoval pro svého zmocnitele, pak lze hovořit o *pravém zástupci*. Závazky jako závazné prodejní ceny pro konečného odběratele, které zmocnitel stanoví zástupci pro obstarávání svých záležitostí, jsou potom pouze rubem obecné povinnosti zástupce chránit zájmy svého zmocnitele, jakož i přiměřeně dodržovat jeho pokyny [49]. Zástupce v tomto případě není i přes svou právní nezávislost samostatným hospodářským subjektem (podnikem) na trhu s dotčeným zbožím, jeho postavení na tomto trhu se mnohem spíše podobá postavení zaměstnance [50] nebo pomocník zmocnitele nebo dceřinné společnosti [51]. Zástupce

48 — V tomto smyslu rozsudek ve věci Suiker Unie (uvedený v poznámce pod čarou 47, body 538 až 542, zejména bod 541), jakož i rozsudek Volkswagen a VAG Leasing (uvedený v poznámce pod čarou 41, bod 19). Pro srovnání viz také Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 13), jakož i oznámení Komise o dohodách o výhradních prodeji se zástupci (Úř. věst. 1962, č. 139, s. 2921, oddíl I).

49 — Viz směrnice Rady 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců, (Úř. věst. L 382, s. 17; Zvl. vyd. 06/01, s. 177, dále „směrnice 86/653), zejména její článek 3, jakož i oznámení Komise o dohodách o výhradních prodeji se zástupci (uvedené v poznámce pod čarou 48, oddíl II).

50 — Viz rozsudek ze dne 16. září 1999, Becu a další (C-22/98, Receuil, s. I-5665, bod 26).

51 — Viz rozsudek ze dne 24. října 1996, Viho v. Komise (C-73/95 P, Recueil, s. I-5457, body 15 až 17).

v tomto rozsahu jedná jako pomocník zmocnitele a je jako takový začleněn do jeho podniku [52]. Co se týče distribuce zboží zmocnitele na trhu tvoří oba hospodářskou jednotku a projevují se na tomto trhu jednotným chováním [53].

49. Nese-li naproti tomu finanční rizika spojená s obchody zprostředkovanými zástupcem alespoň částečně zástupce, jedná se potom o *nepravou smlouvu o zastoupení*, ve které se postavení zástupce, který jedná na vlastní účet, blíží činnosti zprostředkovatele, který jedná na vlastní účet (rovněž označeného jako nezávislý obchodník). V takovém případě je třeba zástupce považovat rovněž na trhu se zbožím a službami jeho zmocnitele za samostatný podnik a jeho dohody týkající se detailů zprostředkování obchodů je tedy nutné posuzovat přiměřeně podle článku 81 ES [54].

50. Pouze na okraj je třeba poznamenat, že Komise na ústním jednání – na rozdíl od jejích písemných vyjádřeních – zastávala názor, že zástupce musí být považován vždy za podnik ve smyslu článku 81 ES. Tento názor mě ovšem nepřesvědčuje. Takový přístup by měl totiž za následek, že by – na rozdíl od jinak běžné definice [55] – museli být považováni za podniky i zprostředkovatelé, kteří nevykonávají na relevantním trhu se zbožím samostatnou hospodářskou činnost a nesou žádná rizika, nýbrž spíše vykonávají pouze pokyny svého zmocnitele, a to s ohledem na prodejní cenu stanovenou pro veřejnost za jeho zboží a služby [56].

51. Konečně tento čistě teoretický problém má malý praktický význam pro zodpovězení otázky, která byla Soudnímu dvoru předložena. V konečném výsledku totiž zastává i Komise názor, že na rozdělení rizika mezi zástupcem a jeho zmocnitelem ve vztahu ke zprostředkovaným obchodům závisí, zda smluvně ujednané závazky se zmocnitelem, jako jsou prodejní ceny pro veřejnost, mohou

52 — Rozsudek ve věci Volkswagen a VAG Leasig (uvedený v poznámce pod čarou 41) by neměl být chápán tak, že začlenění zástupců do podniku jejich zmocnitele, jakož i přenos obchodního rizika zmocnitelem jsou dvě kritéria, která je nutné od sebe navzájem odlišovat. V bodě 19 tohoto rozsudku se sice uvádí následující: „Zástupci mohou své postavení samostatně hospodařícího podniku pozbýt pouze tehdy, pokud nenesou žádné riziko, které by vyplývalo z obchodů zprostředkovaných pro zmocnitele a jako pomocníci jsou začleněni do podniku zmocnitele“ (kurziva provedena autorem tohoto stanoviska). Na trhu, na kterém je prodáváno zboží zmocnitele, jsou ovšem začlenění zástupce do podniku zmocnitele a přenos obchodního rizika na zmocnitele dvě strany téže mince. Případy v judikatuře, ve kterých byla otázce začlenění zástupce věnována zvláštní pozornost, se v tomto ohledu věnovaly méně trhu se zbožím zmocnitele, a mnohem více trhu se zprostředkovatelskými službami zástupce, který je třeba od výše uvedeného trhu odlišovat (viz body 44 a 45 tohoto stanoviska).

53 — V tomto smyslu rozsudek Suiker Unie, (uvedený v poznámce pod čarou 47, body 539, 541, 542), a rozsudek ze dne 15. září 2005, DaimlerChrysler (T-325/01 Sb. rozh. s. I-3319, body 85, 86 a 88). Krom toho také Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 13), jakož i oznámení Komise o dohodách o výhradním prodeji se zástupci (uvedené v poznámce pod čarou 48).

54 — Rozsudky Suiker Unie (uvedený v poznámce pod čarou 47, body 541 a 542); Volkswagen a VAG Leasing (uvedený v poznámce pod čarou 41, bod 19), a DaimlerChrysler (uvedený v poznámce pod čarou 53, bod 87).

55 — Viz výše bod 43 tohoto stanoviska.

56 — Potud jsou nejasné Pokyny k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 15), kde je pravý zástupce sice označen za samostatný podnik, zároveň je mu ale odepřen výkon nezávislé hospodářské činnosti.

být podle článku 81 ES zakázány, či nikoliv. Zda je ovšem uvedené rozdělení rizika již základem pro posouzení vlastností zástupce jako podniku, nebo zda to má mít, jak doporučuje Komise, význam teprve pro posouzení protisoutěžního charakteru dohody mezi zmocnitelem a jeho zástupcem, není významné. V obou variantách rozdělení rizika podává informaci o tom, zda zákaz článku 81 ES, jakož i některé výjimky v nařízeních o blokových výjimkách bude použit, či nikoli.

ii) Kritéria pro posouzení konkrétního rozdělení rizika mezi zástupcem a zmocnitelem

52. Zda ovšem zástupce nese finanční riziko za svou činnost vykonávanou pro zmocnitele, nebo zda toto riziko nese přímo zmocnitel, závisí na celkovém posouzení všech okolností konkrétního případu, což spadá do výlučné pravomoci vnitrostátního soudu [57]. Soudní dvůr má povinnost mu ovšem poskytnout pokyny pro výklad práva Společenství, které mu usnadní věcné rozhodnutí sporu v původním řízení [58].

53. Rozhodující je přitom méně formální pohled, který je založen na označení zprostředkovatele jako zástupce, komisionáře, obchodníka na vlastní účet nebo smluvního obchodníka, mnohem důležitější je hospodářské posouzení jeho role v rámci konkrétního obchodního vztahu. V tomto ohledu tedy Soudní dvůr nemůže vnitrostátnímu soudu poskytnout úplný seznam kritérií, nýbrž může mu naznačit, jaké důvody obvykle umožňují, v případě, jako je tento, učinit závěry o rozdělení rizika mezi smluvními stranami [59].

54. V této souvislosti mají význam dva základní typy rizik: jednak riziko spojené se zbožím zmocnitele, a jednak investiční riziko specificky spojené s prodejem tohoto zboží.

55. Riziko spojené se zbožím zahrnuje odpovědnost za náklady na dopravu a skladování zboží, odpovědnost za škodu způsobenou vadou zboží a nebezpečí, že se pro zboží nenajde kupující (riziko spojené s prodejem).

56. Východiskem pro posouzení tohoto rizika spojeného se zbožím musí být vlast-

57 — Viz judikatura uvedená v poznámce pod čarou 37.

58 — Viz judikatura uvedená v poznámce pod čarou 38.

59 — Ve stejném smyslu Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, body 16 a 17).

nické vztahy ke zboží, které se má prodat [60]. Zůstává-li zboží, jak tvrdí CEPSA, až do okamžiku jeho nabytí třetí osobou ve vlastnictví zmocnitele, naznačuje to, že zmocnitel nese také riziko. Přešlo-li ovšem vlastnictví zboží na zástupce k dřívějšímu okamžiku, svědčí to o skutečnosti, že zástupce nese rovněž riziko spojené se zbožím. V tomto případě je známo pouze to, že provozovatelé čerpacích stanic převezmou riziko za pohonné hmoty, jakmile jsou přečerpány do jejich skladovacích nádob. Z toho lze v každém případě vyvodit, že postavení provozovatelů čerpacích stanic je podobné vlastnickému vztahu, a to znamená, že nesou riziko spojené se zbožím již před prodejem pohonných hmot konečným odběratelům.

57. Vedle vlastnických vztahů ke zboží může mít rovněž otázka nákladů na dopravu důsledky na riziko spojené se zbožím [61]. V rozsahu, ve kterém se podílí zástupce na nákladech na dopravu, nese také riziko, které je spojené se zbožím. Předkládací rozhodnutí k tomu ovšem neuvádí žádné informace. CEPSA však uvádí, že veškeré náklady na dopravu nesla sama a že náklady nešly na vrub provozovatelů, které zásobuje. Je úkolem předkládajícího soudu, aby toto tvrzení přezkoumal. Přitom je zejména třeba zajistit, aby náklady na dopravu nebyly v praxi *nepřímo* přesunuty také na provozovatele čerpacích stanic prostřednictvím částky dlužné CEPSA za pohonné hmoty. Pouze pokud se na základě takového přezkumu prokáže, že tvrzení CEPSA o nákladech na dopravu je pravdivé, lze z toho vyvodit, že riziko spojené se zbožím leží na ní, a nikoliv na provozovatelích čerpacích stanic.

58. Krom toho je třeba zkoumat, kdo nese náklady na skladování zboží a kdo ručí za případné škody, ke kterým dojde na zboží nebo které způsobí zboží třetím osobám [62]. Předkládající soud pouze oznamuje, že provozovatelé čerpacích stanic mají povinnost řádně skladovat pohonné hmoty a jsou odpovědni jak vůči CEPSA, tak i vůči třetím osobám za ztrátu, poškození, znečištění zboží, jakož i za škody, které tím mohou vzniknout. Je však nejasné, kdo nese náklady za skladování pohonných hmot, a zda provozovatel čerpací stanice také ručí bez ohledu na své vlastní zavinění za případné škody nebo, jak tvrdí CEPSA, ručí pouze za škody způsobené vlastním zaviněným jednáním [63]. Pokud jdou náklady na skladování pohonných hmot k tíži provozovatele čerpací

60 — Obdobně Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 16).

61 — Viz rovněž Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 16 první odrážka).

62 — Viz rovněž Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 16, třetí a šestá odrážka); k uskladnění zboží viz oznámení Komise o dohodách o výhradním prodeji se zástupci (uvedené v poznámce pod čarou 48, oddíl I).

63 — V každém případě je nepodstatné vyjádření CEPSA, které sdružení popírá, podle kterého ještě nikdy nedošlo k případu odpovědnosti za škodu. Pro posouzení vztahu mezi CEPSA a čerpacími stanicemi, které zásobuje, je rozhodující pouze to, kdo nese riziko odpovědnosti za případné škody, na rozdíl od toho, zda se toto riziko již někdy uplatnilo.

stanice a ten také ručí za škody bez ohledu na zavinění, tak to svědčí o skutečnosti, že nese v tomto rozsahu riziko spojené se zbožím.

59. Konečně záleží rovněž na tom, kdo přebírá riziko spojené s prodejem zboží zmocnitele, tzn. riziko, že se nenajde pro zboží kupující [64]. Předkládající soud k tomu pouze uvádí, že provozovatelé čerpací stanice mají povinnost zaplatit CEPSA za pohonné hmoty do devíti dnů od dodání a že ve stejném období obdrží od CEPSA provizi, která jim náleží. Taková úprava, která není přímo založena na skutečně prodaném množství pohonných hmot během určitého období, nasvědčuje tomu, že provozovatelé čerpacích stanic přinejmenším zčásti nesou riziko spojené s prodejem a zachází se s nimi jako se samostatnými zprostředkovateli.

60. Riziko spojené s prodejem by však bylo třeba posoudit jinak, pokud by doba překládky pohonných hmot dodávaných CEPSA nepřekročila v žádném případě dobu devíti dnů [65], pokud by tedy pohonné hmoty nebyly skladovány v čerpacích stanicích déle než devět dnů a k okamžiku zúčtování s CEPSA by byly vždy zcela vyprodány. Platby provozovatelů čerpacích stanic CEPSA totiž v takovém případě představují pouze převod skutečně získaných příjmů zástupců z obchodů, které zmocnitelé zprostředkovali, aniž by provozovatel čerpací stanice v tomto rozsahu nesl riziko spojené s prodejem. V tomto ohledu sdružení a CEPSA před Soudním dvorem popsaly a zhodnotily skutkový stav sporu v původním řízení odlišným způsobem.

61. Stejně tak by riziko spojené s prodejem rovněž zůstávalo na CEPSA, pokud by provozovatel čerpací stanice měl *reálnou* možnost vyloučit k okamžiku vyúčtování z platby CEPSA část pohonných hmot [66], které ještě nebyly prodány třetím osobám [67], takže by byl povinen během lhůty devíti dnů zaplatit pouze za pohonné hmoty, které byly skutečně prodány konečným odběratelům. K tomu ovšem sdružení před Soudním dvorem uvedlo, že systém vyúčtování, který uskutečňuje CEPSA, nestanoví takové odpočty z dlužné částky, která má být zaplacena vždy ve lhůtě devíti dnů po dodání pohonných hmot, což by bylo obtížné uplatňovat rovněž z daňových důvodů. Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby toto přezkoumal.

64 — Viz Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 16, třetí a sedmá odrážka).

65 — Pouhé posuzování průměrné doby překládky dodávaných pohonných hmot u všech čerpacích stanic, které CEPSA zásobuje, by nebylo v této souvislosti dostačující, doba překládky se totiž může značně lišit jednak podle polohy a velikosti skladovací nádrže, a jednak podle počtu jejích zákazníků.

66 — Tedy za každou část pohonných hmot dodaných CEPSA, kterou nemohla čerpací stanice prodat během devíti dnů od dodání CEPSA po vyúčtování CEPSA.

67 — Přitom není nutné a také ani reálné, aby byly neprodané pohonné hmoty fyzicky vráceny CEPSA nebo aby si je CEPSA odvezla. I odložení zaplacení dlužné částky CEPSA za neprodané pohonné hmoty do okamžiku jejich skutečného prodeje konečným odběratelům by znamenalo, že potud zůstává riziko spojené s prodejem na CEPSA.

62. K rizikům spojeným s obchody zprostředkovanými zástupcem patří vedle výše projednaného rizika spojeného s prodejem zboží také *investiční riziko spojené s obchodem*. To jsou zejména investice do infrastruktury (v případě čerpacích stanice např. vybudování nádrží na pohonné hmoty) a reklama v souvislosti s prodejem zboží zmocnitele [68]. V rozsahu, ve kterém tyto náklady nese zástupce, se totiž tento zástupce podílí také na riziku, které souvisí s obchody zprostředkovanými pro zmocnitele. V předkládacím usnesení chybí k tomu předmětu zcela údaje. V tomto ohledu přísluší předkládajícímu soudu, aby v tomto rozsahu provedl nezbytná zjištění.

63. V této věci nelze celkově vyloučit, že kritéria uvedená k riziku spojeného s prodejem zboží a k investičnímu riziku spojeného s obchodem podávají smíšenou představu. V tomto ohledu je třeba připomenout, že tato kritéria představují pouze východiska týkající se rozdělení rizika mezi zástupce a jeho zmocnitele. Rozhodujícím je, jak je uvedeno výše, celkové posouzení všech okolností tohoto případu.

64. I když zástupce nese pouze část uvedených nákladů, popř. povinností, blíží se jeho postavení nezávislému obchodníkovi, takže již nemůže být považován za hospodářskou jednotku společně se zmocnitelem, ale za samostatný podnik na trhu s jeho zbožím; pokud ovšem zástupce nenese žádné riziko, které je spojené s obchody, které zprostředkoval, lze jej považovat za pravého zástupce, který je pouze pomocným orgánem svého zmocnitele [69]. Posledně uvedené lze akceptovat také v případě, pokud se zástupce podílí na uvedených rizicích pouze ve zcela nepatrném rozsahu [70]. Z hospodářského hlediska totiž není rozdíl mezi tím, zda zástupce nenese rizika spojená s obchody, které zprostředkoval, *vůbec*, nebo pouze *ve zcela nepatrném rozsahu*.

65. Krom toho v rámci přezkumu, který je třeba provést, není riziko spojené s vyplacením provize relevantní. S touto činností zástupce je totiž slučitelné, že jeho odměna zcela nebo zčásti závisí na jeho výkonu, zejména na počtu nebo hodnotě obchodů, které zprostředkoval [71]. Zástupce tedy zpravidla nese riziko spojené

68 — Viz Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 16, druhá a pátá odrážka). Význam investic, které se uskutečnily v rámci dohod uzavíraných s čerpacími stanicemi, aby se prodejní místa přizpůsobila obrazu distribuovaných značek, je zdůrazněn již v rozsudku ze dne 7. prosince, Neste (C-214/99, Recueil, s. I-11121, bod 34).

69 — Rozsudky Volkswagen a VAG Leasing (uvedený v poznámce pod čarou 41, bod 19), a rozsudek DaimlerChrysler (uvedený v poznámce pod čarou 53, bod 87); viz Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, body 15 a 17).

70 — V tomto smyslu také Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, body 15 a 17).

71 — Článek 6 odst. 5 směrnice 86/653. Viz Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, body 15 na konci a bod 16 sedmá odrážka).

s vyplacením provize bez ohledu na to, zda se jedná o pravého, nebo nepravého zástupce.

iii) Důsledky rozdělení rizika pro posouzení závazných cen stanovených ve smlouvách uzavíraných s čerpacími stanicemi z hlediska soutěžního práva

66. Pokud přezkum rozdělení rizika vede k závěru, že provozovatelé čerpacích stanic, které zásobuje CEPSA, pro ni jednají jako praví zástupci, a tvoří s ní tedy jednu hospodářskou jednotku, nespadají dotčené doložky ve smlouvách uzavíraných s čerpacími stanicemi, do působnosti článku 81 ES z důvodu neexistence dohod mezi nezávislými podniky, a v důsledku toho nespadají ani do působnosti ustanovení o blokových výjimkách podle nařízení č. 1984/83, nebo nařízení č. 2790/1999. Závazné prodejní ceny pro veřejnost stanovené v těchto smlouvách a ostatní údaje tedy nemohou být posuzovány na základě těchto předpisů [72].

67. Pokud je třeba naopak provozovatele čerpacích stanic kvalifikovat na základě rizika, které nesou, jako nepravé zástupce, popř. jako nezávislé obchodníky, a tedy jako samostatné hospodářské subjekty, je třeba pak dohody uzavírané s čerpacími stanicemi posuzovat podle článku 81 ES, včetně ustanovení relevantních nařízení o blokových výjimkách.

68. K poslednímu případu je nutné pro úplnost poukázat ještě na následující skutečnosti:

69. Nejprve je nutné přihlédnout k tomu, že článek 81 ES, a tedy rovněž případná nařízení o blokových výjimkách, se týká pouze dohod mezi podniky, jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže. Podle ustálené judikatury [73] není pro tento účel třeba posuzovat jednotlivé smlouvy o zastoupení, avšak rovněž zohlednit celkové hospodářské a právní souvislosti, ve kterých se tato smlouva nachází. Je třeba zejména vzít v úvahu skutečnost, že jednotlivá smlouva spolu s jinými stejnými smlouvami může mít kumulativní účinek na hospodářskou soutěž. Je tedy třeba přezkoumat, jak taková smlouva působí ve spojení se „svazkem" jiných stejných smluv na možnosti vnitrostátních konkurentů nebo konkurentů z jiných členských států, se na

72 — Viz Pokyny Komise k vertikálním omezením (uvedené v poznámce pod čarou 45, bod 15 na konci a bod 18 zejména třetí odrážka).

73 — Rozsudky ze dne 12. prosince 1967, Brasserie De Haecht (23/67, Recueil, s. 544, 555 a 556); Suiker Unie (uvedený v poznámce pod čarou 47, bod 549); ze dne 28. února 1991, Delimitis (C-234/89, Recueil, s. I-935, zejména body 13 až 15, 19 a 20); ze dne 30. dubna 1998, Cabour (C-230/96, Recueil, s. I-2055, bod 50), a Neste (uvedený v poznámce pod čarou 68, zejména body 25 až 27).

relevantním trhu usadit nebo získat na tomto trhu větší podíl.

70. Pokud vnitrostátní právo odkazuje pouze z hlediska čistě vnitrostátních skutkových okolností na právo Společenství, nezáleží na tom, zda sporné smlouvy uzavírané s čerpacími stanicemi mohou ovlivnit obchod mezi členskými státy [74]. Stejně tak v takovém případě není nutné zkoumat účinky dohod uzavíraných s čerpacími stanicemi na společném trhu, ale účinky na relevantním trhu podle vnitrostátního (v tomto případě španělského) práva hospodářské soutěže.

71. Co se týče konečně nařízení o blokových výjimkách ve smyslu čl. 81 odst. 3 ES, je třeba poznamenat, že nařízení č. 1984/83 bylo s účinností od 1. června 2000 zrušeno nařízením č. 2790/1999. Pro dohody, které byly platné již k 31. květnu 2000 a které splňovaly podmínky pro výjimku podle nařízení č. 1984/83, nikoliv ale podmínky podle nařízení č. 2790/1999, bylo stanoveno přechodné období do 31. prosince 2001.

72. Otázka, jaký je pro období od 1. června 2000 význam odkazu, který činí čl. 1 odst. 1 písm. b) královského nařízení č. 157/1992 na nařízení č. 1984/83, představuje otázku vnitrostátního práva, jejíž posouzení přísluší výhradně vnitrostátnímu soudu [75].

73. V každém případě ani stará úprava o blokových výjimkách podle nařízení č. 1984/83, ani nová úprava o blokových výjimkách podle nařízení č. 2790/1999 nevylučuje ze zákazu článku 81 odst. 1 ES [76] dohody uzavírané s čerpacími stanicemi, ve kterých jsou stanoveny pro provozovatele čerpacích stanic závazné prodejní ceny pro veřejnost. Takovou výjimku nelze rovněž z těchto nařízení vyvodit ani jejich extenzivním výkladem [77]. K té se přidává, že co se týče nové úpravy o blokových výjimkách v nařízení č. 2790/1999, ta se podle článku 3 nepoužije v případě podílu na trhu vyššího než 30%.

74 — Možné ovlivnění obchodu mezi členskými státy hraje roli pouze tehdy, pokud právo Společenství je třeba použít přímo (a nikoliv pouze nepřímo odkazem ve vnitrostátním právu); k povinnosti používat paralelně rovněž právo Společenství a vnitrostátní právo viz čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1/2003; k ovlivnění obchodu mezi členskými státy viz rozsudky ze dne 25. října 2001, Ambulanz Glöckner (C-475/99, Recueil, s. I-8089, body 47 a násl., zejména bod 48), a ze dne 28. ledna 1986, Pronuptia (161/84, Recueil, s. 353, bod 26); jakož i oznámení Komise „Pokyny k pojmu ovlivnění obchodu mezi členskými státy podle článků 81 a 82 Smlouvy ES“ (Úř. věst. C 101, s. 81).

75 — Viz rozsudky Dzodzi (body 41 a 42), a Leur-Bloem (bod 33), oba rozsudky jsou uvedeny v poznámce pod čarou 17.

76 — Z nařízení č. 2790/1999 to vyplývá výslovně ovšem z jeho článku 4 odst. 1 písm. a). To samé vyplývá z působnosti nařízení č. 1984/83 a z celkového zvážení jeho článků 10 až 13, které dopadají na dohody uzavírané s čerpacími stanicemi, ve kterých se například povolují dohody o výhradním odběru [viz zejména článek 10 a čl. 11 písm. a)], pokud ovšem nebyly stanoveny závazné ceny (viz uvozovací věta jeho článku 11: „Kromě závazku zmíněného v článku 10 se dalšímu prodejci nesmí ukládat žádná jiná omezení soutěže než [...]“).

77 — V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. října 1995, Bayerische Motorenwerke (C-70/93, Recueil, s. I-3439, bod 28), a Cabour (uvedený v poznámce pod čarou 73, bod 30).

VI – Závěry

74. Na základě výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl Tribunal Supremo takto:

„1) Dohody o výhradním odběru uzavírané mezi petrolejářským podnikem a provozovateli čerpacích stanic, které zásobuje, ve kterých se posledně uvedení zavazují, že budou distribuovat výhradně pohonné hmoty a paliva tohoto petrolejářského podniku, musí být posuzovány podle článku 81 ES, i když je smluvní vztah mezi petrolejářským podnikem a provozovatelem čerpací stanice koncipován jako komisionářská smlouva nebo smlouva o zastoupení.

Od 1. června 2000 mohou být takové dohody přípustné na základě nařízení Komise (ES) č. 2790/1999 ze dne 22. prosince 1999 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě.

Dříve mohly být takové dohody vyjmuty ze zákazu čl. 85 odst. 1 (nyní čl. 81 odst. 1 ES) na základě kritérií stanovených v nařízení Komise (EHS) č. 1984/83 ze dne 22. června 1983 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o výhradním odběru.

2) Dohody mezi petrolejářským podnikem a provozovateli čerpacích stanic, které zásobuje, ve kterých se posledně uvedeným za prodej a distribuci pohonných hmot a paliv tohoto petrolejářského podniku stanovují podmínky ohledně prodejních cen pro veřejnost, jakož i prodejních a provozních podmínek a technik, mají být posuzovány podle článku 81 ES, buď pokud dotčení provozovatelé čerpacích stanic tyto pohonné hmoty a paliva prodávají na vlastní účet třetí osobě, nebo pokud v každém případě – jako komisionáři nebo obchodní zástupci – musejí nést v rozsahu, který není zcela bezvýznamný, riziko, které je spojené s prodejem třetí osobě.

Za stejných podmínek takové dohody mohou být od 1. června 2000 posuzovány na základě nařízení (ES) č. 2790/1999, před tímto datem mohly být posuzovány na základě nařízení (EHS) č. 1984/83."